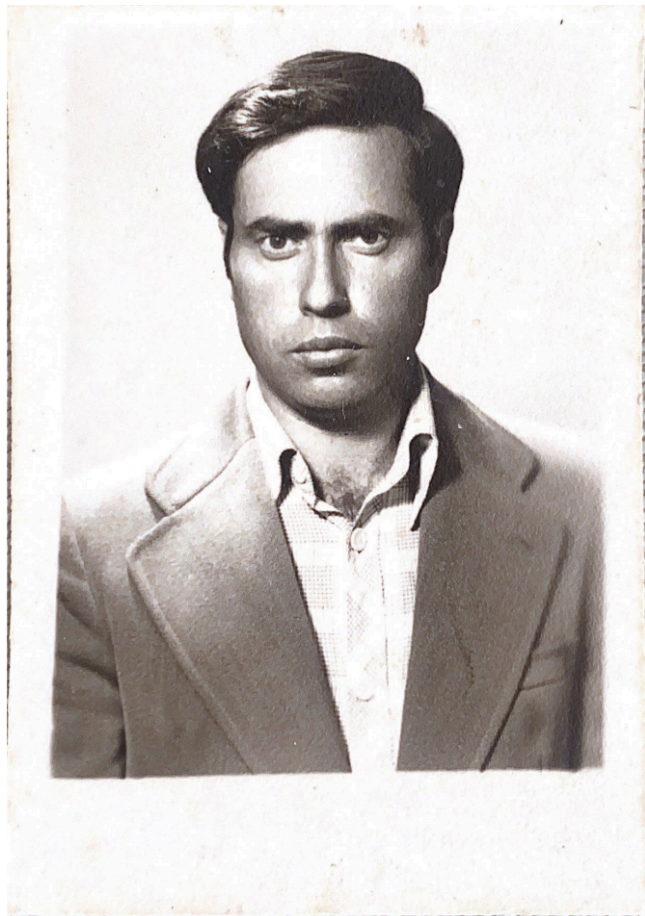

Islam Vuniqi

Korrektor dhe përkthyes

Në foto: Islam Vuniqi

Nga arkivi personal i Islam Vuniqit

Islam Vuniqi jom, quhem. Me pesë, të pestin, 1943 jom i lindun, në fshatin Blinajë, komuna e Lipjanit, e këtu në Prishtinë jetoj prej vitit 1962. Në vitin 1960 e kom regjistruar Shkollën Normale, në vitin 1965, '66, e kom krye Normalen, masanej kom vazhdu Shkollën e Lartë këtu në Prishtinë. Edhe jom inkuadrue si mësues kom punu tetë vjet, mas tetë vjete jom inkuadru në Rilindje. U shpall konkursi për korrektor - përkthyes në shtypshkronjë të Rilindjes, atëhere në bazë të konkursit u pranua edhe fillova punën me 1 gusht 1975.

Kur kom fillue ka qenë Rilindja e vjetër, ndërtesa, e sa ishte ndërtue atje, ku osht' Pallati i Shtypit tash. Veç sa fillunë m'u bajtë e m'u bartën atje me shkue atje, me shkue në ndërtesën e re, kom punue tre mujë këtu, mirëpo sa do ku do ish, se bartja asi. A kur kom shkue, dikun kah tetori, nëntori, i 1975-tës atje, jom vendosë atje, ka qenë rregull mrekulli, çdo gja, edhe ka pasë punë, ka pasë punëtorë të mirë, ka pasë shokë të mirë e, njerëz të mirë e, si kurrë në jetë nuk i harroj. Mirëpo koha tash ka kalue, ato të shkume.

Ka qenë Rilindja shembull, universitet i kohës së sotit, Rilindja ka qenë universitet. Prej redaksisë së gazetës, se kom punue edhe në shtypshkronjë edhe në redaksi të gazetës, në korrekturë të gazetës. Kur kom shkue me 1975, e tërë administrata ka qenë në gjuhën serbishte, krejt dokumentacioni zyrtar veç në gjuhën serbe, mirëpo në '75-tën e knej filloi, ka qenë një rilindje e Rilindjes [qeshë], për kosovarët. E une bashkë me shoktë e mi e me punëtortë i kemi rregullue krejt dokumentacionin në gjuhën shqipe, unë i kom bo krejt përkthimet në gjuhën shqipe, deri në vitin 1990, në 1990-tën, për fat të keq, prap kanë ardhë organet e dhunshme edhe u kthye prap në gjuhën serbe. Bile, bile, me ju thonë të drejtën aq e kom nie shpirtnisht, dhimbje shpirtnore si nuk di me përshkru. Mirëpo, për shkak të ekzistencës edhe na thojshin, se sidomos me profesor Fehmi Aganin kom pasë kontakte shumë të ngushta, ai më ka thonë që nuk bon me lëshu punën, pa marrë parasysh, nuk e kom lëshu punën. Nja tre mujë më kanë largu, mas tre mujëve prap jom kthy edhe kem vazhdu në atë sistemin e organeve të dhunshme. Por nuk kemi pranue kurrë ni dokument të Serbisë, e kështu me të detyrue si e pranon Serbinë, nuk e kemi pranue atë kurrë. A gjatë kësaj periudhe interesant osht' me ju tregue si qaq shumë ka pasë zhvillim, ringjallje e të mira në Rilindje, si osht' e papërshkrushme.

Njerëzit u shkollojshin, njerëzit aty, universitet, ju thashë përpara, ka qenë Rilindja. Aty janë shku, ka pasë prej gazetarëve, prej shkrimtarëve, prej të gjitha profilet aty i ke gjetë. Prej administratës, prej shkollimit, burimi i diturijës ka qenë. Mirëpo prap tani për fat, mas çlirimit kam fillue me 1997, '98, pak u largum, mirëpo për fat u kthym masi e fitum prap lirinë. Edhe kom punu deri në vitin 2008, në 2008-ën jom pensionu.

<<< *Ambient i punës në shtypshronjë* >>>

Puna jeme ka qenë me i kontrollue tabaktë e librave, çdo libër, çdo broshurë, çdo formular që asht' shtypë, asht' duftë unë me dhanën nënshkrimin se a asht' në rregull gjuhësisht. E knena atë redakturën teknike ka qenë ni Ali Govori, ai i ka bo t'librav' redakturën teknike, a une korrekturën, edhe përkthimet se ju tregova në gjuhën shqipe, unë i kom bo. Asni libër, asni tabak nuk asht' shtypë, pa e dhonë unë. A gazeta, ka qenë anena reparti i veçantë, ku asht' shtypën gazeta asht' krye nga Redaksia e Gazetës, ata e kanë pasë ma asi. Po une edhe aty kom punue shumë, punojsha para dreke në punën tem, këtu në zyre në shtypshkronjë, mas dreke kalojsha në Rilindje atje në gazetë. Gabimet e shtypit çka u duk'ke me i sitë [qeshë] si sita që rrjedhë, edhe i rregullojshim. Ka qenë kolektiv edhe aty jashtëzakonisht shumë, shumë, shumë i mirë, nja tetë-nëntë korrektorë kemi qenë.

Atëhere ka pasë përgjegjësi edhe shumë të madhe, nuk guxojke me dalë asni gabim në gazetë ose në libra. U bojke sitja e tyne [qeshë], se jo me dalën sikur tash që po dalin prej kompjuterave, kush s'i kontrollon, kush s'i kqyr a del gabim a s'del, atëherë ka qenë ndryshe. Te na ka kontrollue lektori për gabime gjuhësore për shembull, e kanë qenë të shtypuna të daktilografume ato. Tani kur kanë ardhën në shtypshkronjë, janë shtypën në plumb, kanë qenë ato makinat me dorë, i kanë...sikur këto kalografike mirëpo ato tjetër sistem, tjetër, ato tani kanë dalën në ato, shpatulla na i thojshim, i qujshim, aty prej atyne i lexojshim, i krahasojshim a mos

kemi lëshu naj gabim, aty u bojke pastrimi i tyne, e tani në shtyp shkojshin. A kur vike tabaku i librit, që ju tregova, ajo ish e gatshme e pastrume, e filtrume, e aty në shtypshkronjë kanë qenën gjashtë, shtatë reparte, prej t'u fillue radhitja me dorë tiposhtypi, offseti, libërlidhja, kimigrafia, rotacioni. E qaty në rotacion osht' shtypë gazeta. E përditshmja, po, qajo osht', aty rrotacion o thirrë.

Aty çdo repart e ka pasën ambientin e vetë, me bollak, me gjitha të mirat kanë qenë, kurrë nuk ka pasë probleme, a kanë formue klasa punëtore shkëlqyeshme. Mirëpo, koha po i ndryshon.

Ka pasën, kqyre, të këqijat kanë qenë, cenzura, në atë kohë ka pasë ligj, nuk ke guxue ti me lëshue naj gabim politik, nuk ke guxue ti me keqpërdorë sikur po keqpërdoren tash për shembull materialisht, e ato jonë konë të pastrume, ka pasë ligj për atë kohë. Mirëpo tash çfar ligji, që na e dimë kush e ka përjetue. Si ka ndodhë masi u shtypë libri asht' ndalue mos me dalë, për shkaqe politike. E ato, qato kanë qenë vështirësitë ma të mëdhaja, se keqpërdorime e këto nuk ka pasë, e kështu, sikur tash për shembull na p'e shohum qysh po veprohet çka po bahet. E atëherë jo, jo atëherë ato kanë qenë të pastrume. Materialisht s'ke guxu, menihere asht' pastru ajo asht' ndalue aty. A këto kanë ndodhë, për shembull kur na... qe ni shembull p'e marr une, ka qenë ni, bile i Ferizajit e kom harru autorit emrin, "Lulet në Ballkan", libri i tina masi ka dalën asht' ndalue, cenzura e ka nalën. Unë e kam diku atë liber tash në këtë bibliotekën tem, si hala e ruaj atë libër, mirëpo ato i kena, në mënyrë të msheftë i kemi, i mshefshim qysh mujshim. Qitu e shtijshim në qerapë, nër ta, e dilshim i shkepshim nëpër autobusa, nëpër... ishim na, i kishim njerzit edhe atëherë, që punojshin.

Objekti, për shembull, drejtorja i ka pasë zyret e veta, a din të posaçme, e repartet secilën që jau numërova ato, secili repart e ka pasë ambientin, venin e vet, me të gjitha të mirat. E ato kanë qenë krejt të lidhuna njona me tjetrën. Ka pasë me bollak, shtypshkronja ajo gjithë ajo hapësinë ka pasë shka të thush, shka të dush. Ni moment po ju tregoj, kur e kom ni, kur e kom ndi vetën, në cilin vit nuk më kujtohet, veç patën fillue me ardhën prej Shqypnijos, profesortë e Universitetit atje edhe njerëzit e shkencës, erdhën në shtypshkronjë, eh [mendohef], nuk po më kujtohet momentalisht cili, ai profesor i njoftun ka qenë. Ia kish pas dhonën Agron Jakupit, u konë udhëheqës i prodhimit, ni killogram a dy a, flamurin kombëtar, që e v'nojme këtu. E ai, ka pasë besim shumë në mue, e i kish pasë marrën valla kogja shumë, edhe mi pruni e tha, "Qyre", po atëherë ai ka qenë i ndalumë, tha, "Shpërndajav". O si jom dalë në repart e i kom shpërndae, veç më kanë...a din sa me gëzim a [qeshë] ta morrën, mirëpo, menihere, nuk guxojsim me v'nue këtu, edhe po. Masanena, mas ni kohe, më kujtohet masi, [mendohef] vallai dikun në vitet e '85, '86 filloi kogja mirë m'u asi, m'u bashku na me¹, bijshin lloj libra, lloj, krejt i shpërndajshim me marrëveshje qashtu, njoni-tjetrit t'u ia dhonë.

Mirëpo, ka qenë bre shumë dyqysh, kemi pasë besim në njoni-tjetrin, edhe kurrë që me thonën ka ndodhën pabesi diçka, ja, me të lajmëru ja me asi, nuk ka ndodhë. Nuk maj në men unë, s'di, njeri qaty, aj njerëzit nashta kanë bashkëpunu najkush, po, jo, aty s'ka pasë fort probleme. A ka pasë të interesumë materialisht, me punu, me zhvillu, me prosperu, qato kanë qenë. Mu më ka ndodhën, edhe qet' rast po jau tregoj, qe m'u kujtue. Punojsa qaty në Korrekturë në gazetë, ka qenën Jusuf Humolli, shef i qatij, i korrekturës, e ai e kish pasë lëshue ni gabim, edhe bash

¹ l'u referohet Shqipërisë

teksti i autorit, e ato e kish shkruar Mahmut Bakalli, e në atë kohë [qeshë], interesant, “Kufini”, thotë, “Në kit’ kohë”, tash në atë kohë, për atëherë, “S’mundet të bashkohet me Shqypninë”, e atina interesont “s” me apostrof, i kish pas rae, edhe i ka metën aty “Kufini mund të bashkohet”. Mirëpo interesant, Mahmut Bakalli ka qenë njeri i mirë shumë, shumë i mirë.

Ishim me Enver Kelmendin, ai kolegu i jemi bashkë që punojshim, pejon, shkum në Hotel Grand, kur ai kish qenë i ulun atje, ni qosh, po na bon me dorë, thot “Pani kha”, shkumë tha “Qyre, filon nate unë e kom shkruar, m’u ka shtypë në shtyp, qiky artikull”, edhe na tregoi gabimin, mirëpo tha “Nuk ka pasë reagim, rune”, tha, “Atë dokument, a e keni?”, “Po”, tha “Rune, se në reagoftë dikush”, tha, “Duhet me u përgjegj dikush”. Pra, tha “Nuk reagon, mos boni zo”, Mahmuti vetë. Edhe shkum na, e kontrollum, se i ruajshim na ato dokumentat, e, e gjetëm, e ruajtëm ni muj a dy, a tre a, nuk reagoi kurgjo edhe pshtum. Qe bash m’u kujtu ky rast, shumë i veçantë osht’, mirëpo në përgjithësi, kanë qenë njerëzit shumë të vetëdijshëm, edhe u shkollojshin edhe përparojshin, edhe punojshin edhe fitojshin.

Ka pasë... e tani Redaksia e Botimeve të Edicionit të Librave, sa kompletet e të gjithë shkrimtarëve prej Naim Frashërit, e të tjerëve, e të tjerëve, e të tjerëve kompletet e tyne në atë kohë na, ata i kanë përgatitë, ata i kanë asi, po na në shtypshkronjë që ja u kemi shtypë. Edhe sot për shembull une i kom naltë në bibliotekën teme atje, krejt ato, jashtëzakonisht ato janë bre jonë si, si diamant, si jo... Ka pasë edhe natë që mëngjesi na ka zanën në gazetë, edhe bile s’e nijshim. Vallai me të thonë të drejtën, a din, kanë kaluar, se vjet, e u bonën veç ndërtesa, si ndërtesë kah kaloj zemra um bubullon për to. E ki qu ton jetën aty, edhe jetë ke pasë, edhe hare, ke pasë edhe të mira, ke pasë pra edhe ke pasë vështirësi e...ke pasë, e ato nuk harrohen. Më kujtohen, nuk i harroj ato, tani shoktë për shembull, ata që janë gjallë, e asi, kur të takohem te ajo kafja e pensionerave, bon vaki ni paradreke a deri në ora para se m’u mbyllë aty që e hupim atë ditë t’u bisedu, mirëpo kanë metë pak, pak.